

LBRIS

We know
books

**Institutul de Științe Administrative
„Paul Negulescu”**

REVISTA DE DREPT PUBLIC PUBLIC LAW REVIEW

Publicație trimestrială

Nr. 1/2026

**Nașterea. Începuturi și destin. 1926-1948
Școala românească de drept public.
Tradiții, autori, concepte**

EDITORIAL

Verginia VEDINAȘ , 2026 – Centenarul Revistei de Drept Public. O sută de ani de „doctrină pură” a dreptului public.....	13
--	----

I. RESTITUIRI

Cristian BITEA , Profesorul Paul Negulescu – în slujba vieții publice, a cărții și a școlii de administrație.....	16
--	----

II. DOCTRINĂ

Irina Moroianu ZLĂTESCU, Codruța Elena MIHAILOVICI , Revista de Drept Public (1926-1943): doctrină, instituție și tradiție în dreptul administrativ românesc interbelic.....	20
---	----

Cristian CLIPA , Din școala clasică a dreptului administrativ german O tripletă de mare forță: von Berg, von Mohl și von Stein.....	29
---	----

Marius VĂCĂRELU , Dreptul public românesc: realism în oglinda timpului.....	48
--	----

Marilena MARIN , Geneza și evoluția dreptului public în Dobrogea. Câteva repere istorico-juridice.....	57
---	----

Flavia GHENCEA , Art. 23 și teoria validității juridice: cum se suprapun timpul și nelegalitatea?	70
--	----

Daniel BERLINGHER, Anca MOROSTEȘ , Reflecții asupra normativității juridice. Parlamentul – unica autoritate legiuitoare?	86
---	----

Gabriela Petruța ȘTIRBU , Asigurarea transparenței în cadrul autorităților și instituțiilor publice prin introducerea unor condiții noi pre- și post-angajare.....	96
---	----

III. PRACTICI INSTITUȚIONALE

Luciana BEZERIȚĂ (TOMESCU) , Unele aspecte referitoare la autonomia universitară în jurisprudența Curții Constituționale a României	108
--	-----

Luca CIUBOTARU , Dialogul dintre instanțele constituționale și Curtea de Justiție a Uniunii Europene prin intermediul trimerii preliminare. Condiții, particularități. Cazul României.....	123
---	-----

IV. JURISPRUDENȚĂ

Ramona Delia POPESCU, Simina Elena TĂNĂSESCU, *Cronica anuală jurisprudența Curții Constituționale a României pe anul 2025*..... 143

Ciprian ENE, *Examen selectiv din practica judiciară a Înaltei Curți de Casație și Justiție*..... 164

Constantina-Monica TURCU, *Examen selectiv din practica judiciară a curților de apel în materia contenciosului administrativ și fiscal* 180

V. CRONICĂ EDITORIALĂ

Verginia VEDINAȘ, Gheorghe Dănișor, *Filosofie aspirațională. Critica nihilismului și reconstrucția sensului – o arhitectură filosofică a reîntemeierii sensului*, Ed. C.H. Beck, București..... 203

Alexandru-Sorin CIOBANU, Bogdan Dima, Luca Ciubotaru, Tudor Bonifate, *Reprezentarea parlamentară a minorităților naționale în România postcomunistă. Analiză comparativă, avantaje, dezavantaje și soluții legislative*, Ed. C.H. Beck, București 207

VI. EVENIMENT

Claudia GILIA, *Conferința Inteligența Artificială în cercetarea românească*..... 212

Cristian BITEA, *Conferința anuală a American Society for Public Administration (ASPA)*..... 216

Lansare de carte – Statul român între liberalism și naționalism. O analiză juridică și filozofică a principiilor constituționale, Ed. Universul Juridic, București, 2025, prezentare de **Diana DĂNIȘOR** 220

Profesorul Paul Negulescu – în slujba vieții publice, a cărții și a școlii de administrație

Dr. Cristian BITEA*

Împlinirea unui centenar de la înființarea Institutului de Științe Administrative reprezintă un prilej de a documenta și evoca o serie de repere din viața și activitatea profesorului universitar Paul Negulescu, fondator al acestuia, personalitate de seamă a dreptului public românesc. Paul Negulescu se naște la 12 ianuarie 1874 într-o familie care a dat societății alte două personalități marcante – și îi numim aici pe frații acestuia, Gogu și Demetru Negulescu. Primul – avocat, prefect, secretar general al ministerului de interne, senator și deputat, al doilea – judecător, avocat, deputat, profesor universitar de procedură civilă la Facultatea de Drept a Universității București, profesor la Academia de Drept Internațional de la Haga și judecător la Curtea Permanentă de Justiție Internațională de la Haga.

După ce absolvă Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești, Paul Negulescu urmează cursurile universitare și devine dublu licențiat în litere, în 1894, cu teza „Istoriei legiunii a XIII-a Gemina”, și în drept, susținând în anul 1895 teza de licență cu titlul „Depositul în dreptul civil roman și român”.

Tot în anul 1895 scrie un manual de liceu despre *Istoria modernă a românilor* și predă cursuri de istorie. Apoi în 1896 începe studiile doctorale la Paris sub îndrumarea profesorilor de istorie romană și epigrafie latină Antoine Héron de Villefosse și René Cagnat, precum și a profesorului de drept roman Edouard Cuq, finalizate cu teza „*Les institutions roumaines en Dacie*”, publicată sub titlul „*Histoire du droit et des institutions de la Roumaine (tome I-er; Periode daco-romaine)*” în anul 1898, la Paris și dedicată mamei sale.

Se întoarce în țară și devine redactor colaborator la revista „Dreptul” în anul 1899 unde, între primele activități, îi revine și aceea de a recenza un articol. Era vorba despre unul scris de profesorul de drept public Constantin Dissescu despre originea dreptului român. Spiritul critic obiectiv al lui Paul Negulescu îl pune în ipostaza de a fi apreciat de profesorul Dissescu, care în scurt timp ajunge ministru al justiției și îi propune să devină supleant la Tribunalul Ilfov și în același timp să-l suplinească și la catedra de drept public de la Universitatea din București. Așa începe frumoasa carieră a profesorului Paul Negulescu sub auspiciile unui alt mare profesor, Constantin Dissescu, autor al primului curs românesc de drept constituțional.

Astfel, după ce a îndeplinit pentru o scurtă perioadă funcții în magistratură, judecător supleant la secția comercială a Tribunalului Ilfov și procuror la același tribunal, Paul Negulescu devine avocat și se dedică avocaturii. Apropiat de cercurile

* Doctor în științe administrative la Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA), membru al Institutului de Științe Administrative „Paul Negulescu”, coordonator al staff-ului de consilieri parlamentari ai Comisiei pentru administrație publică și amenajarea teritoriului din Camera Deputaților, formator la Institutul Național de Administrație. E-mail: cvbitea@yahoo.com.

conservatoare, devine deputat și senator în Parlamentul României. Sub aspectul activității didactice și cercetării științifice, acesta devine profesor și ține cursuri la Facultatea de Litere a Universității din Iași, la Facultatea de Drept a Universității din București, unde predă la catedra de istoria dreptului roman, catedra de drept administrativ și catedra de drept public, fiind inițial supleant și apoi conducător al acestora. Predă și la Școala Superioară de Științe de Stat începând cu anul 1900. Este invitat cu regularitate să susțină prelegeri la o serie de instituții de învățământ superior prestigioase din străinătate, precum cele din Paris, Strasbourg, Toulouse, Viena, Haga, Lisabona, Varșovia, Vilnius ș.a. Este distins cu titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din Vilnius (1930) și sărbătorit festiv la Paris (1930), unde în *Salle des Actes* i se conferă medalia Universității din Paris (Sorbona).

Proiectul său de suflet a fost întemeierea unei școli de administrație care să pregătească temeinic atât funcționarii, cât și viitori funcționari. Astfel, la 4 iunie 1925 la Facultatea de Drept a Universității București împreună cu câțiva colegi și colaboratori interesați și pasionați de studiului fenomenului administrativ prin drept hotărâsc înființarea Institutului de Științe Administrative, de redactarea actului constitutiv și statutului ocupându-se profesorul de contencios administrativ Constantin Rarincescu, pe baza cărora Tribunalul Ilfov acordă personalitate juridică Institutului la 19 iunie 1925. Ședința festivă de inaugurare are loc pe 30 iunie 1925, în Aula Fundațiunii Universitare Carol I, în prezența principelui Carol, viitorul rege al României, care în calitate de membru al Casei Regale asigură președinția Institutului, profesorul Paul Negulescu devenind întâiul secretar general. Institutul este afiliat ulterior la Institutul Internațional de Științe Administrative, cu sediul la Bruxelles. În anul 1928, Institutul este recunoscut prin lege ca fiind stabiliment de utilitate publică și își modifică denumirea în Institutul de Științe Administrative al României, președinția fiind asigurată de Alteța Sa regală principele Nicolae, membru al Regenței. Între timp, principele Carol este încoronat ca regele Carol al II-lea și devine protector și președinte de onoare, denumirea fiind modificată de data aceasta în Institutul Regal de Științe Administrative.

În cadrul Institutului se vor crea de-a lungul existenței sale două structuri pendinte, beneficiind de un corp didactic compus din membri ai Institutului. Prima dintre ele este Școala Superioară de Documentare și Științe Administrative, care a avut și o asociație a cursanților, anume Asociația Studenților în Științe Administrative, încurajată de profesorul Paul Negulescu, el însuși fiind în anii studenției vicepreședinte al Societății Istorice a Studenților în Litere. Ca arc peste timp, în aprilie 2002, la nivelul Facultății de Administrație Publică din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative ia ființă Asociația Națională a Studenților în Științe Administrative, care cunoaște o dezvoltare rapidă și la nivelul celorlalte centre universitare din țară, organizând o serie de 10 conferințe naționale cu participarea studenților și cadrelor didactice de la specializările aferente domeniului de studiu științe administrative. O altă structură aferentă Institutului se creează având ca teme art. 237, art. 238 și art. 239 din legea administrativă din 1936 și Regulamentele din 18 septembrie 1936 și 18 februarie 1937, când Institutul a fost însărcinat să organizeze un Centru de pregătire tehnică profesională administrativă. Pe lângă aceste structuri, la nivelul Institutului a fost înființată în aprilie 1926 și o revistă, Revista de Drept Public, al cărei director a fost profesorul Paul Negulescu și în paginile căreia au publicat lucrări valoroase teoreticieni și practicieni atât din țară, cât și din străinătate, revista cunoscând și o puternică dimensiune internațională. Ca o recunoaștere a activității depuse în acest sens,

profesorul Paul Negulescu a fost ales membru și președinte al Consiliului Superior Administrativ (1940).

În ceea ce privește Revista de Drept Public, trebuie notat faptul că aceasta a fost editată timp de 18 ani între 1926 și 1943 (unele numere aferente anului 1943 fiind tipărite după această perioadă). Ulterior, în anul 1995 revista a fost reeditată, în serie nouă, și continuă să apară și astăzi ca publicație a Institutului de Științe Administrative „Paul Negulescu”, tipărită prin grija Editurii Universul Juridic. Totodată, în primii ani ai carierei, profesorul Negulescu a fost în anul 1898 fondator al Revistei de Drept și Sociologie, publicație a grupului studiilor juridice și sociale din Paris. Semnalăm cu această ocazie că începând cu anul 1939 a fost editată la Iași, sub conducerea profesorului de drept constituțional Constantin C. Angelescu, o altă publicație tematică, și anume revista Arhiva de Drept Public.

Profesorul Paul Negulescu are o bogată activitate publicistică constând în carte și articole de specialitate. Astfel, în 1900 publică *Studii de Istoria Dreptului Român*, apoi în 1903-1904 primul *Tratat de drept administrativ* pe care îl actualizează în mai multe ediții, 1906, 1925, 1934, și adaugă un volum II, în anul 1930, *Drept constituțional român* (1927), *Principes du droit international administratif* (1935), *Principiile fundamentale ale Constituției din 27 februarie 1938*, *Curs de politică administrativă*, în două volume 1938 și 1939, este co-autor alături de Romul Boilă și George Alexianu la *Codul administrativ adnotat* (1930) și *Tratat de drept public* (1944). Activitatea publicistică este întreținută activ prin apariția cu regularitate în paginile Revistei de Drept Public, dar și în alte jurnale de specialitate din străinătate de articole vizând interpretarea unor norme juridice, contribuții la elaborarea textului unor acte normative, analiza unor stări de lucruri din sfera administrației publice sau studiu al doctrinei.

Activitatea i-a fost prețuită și prin acte simbolice de recunoaștere publică. Astfel, la începutul carierei didactice în anul 1889, când predă la Facultatea de Litere de la Iași, a fost distins cu ordinul Coroana României în grad de Cavaler. În anul 1932, prin decret regal i se acordă semnul onorific „Răsplata Muncii” pentru 25 de ani în serviciul public. Ca omagiu de înaltă apreciere a activității sale, în anul 1935, i s-a închinat un volum, „*Mélanges Paul Negulescu*”, de către un însemnat număr de amici științifici, între care mulți dintre cei mai reputați juriști străini, colaboratori ai profesorului în paginile Revistei de Drept Public, precum și în cadrul unor conferințe internaționale. În anul 1936 este ales Membru de Onoare al Academiei Române.

Paul Negulescu a avut și o activitate publică importantă în timpul Primului Război Mondial, când petrece un an, din vara lui 1917 până în vara lui 1918, în Statele Unite ale Americii. Aici conferențiază și are întâlniri cu personalități din administrația SUA și cu comunitatea românească pentru a căuta sprijin pentru România în Primul Război Mondial, cât și pentru unirea românilor. Corespundează cordial cu Theodore Roosevelt, fostul președinte american, un susținător al cauzei românilor, și este primit în cadrul unei delegații mai largi și de către Woodrow Wilson, președintele în funcție, dar și om de catedră și universitar, considerat părintele științei administrației americane. Împreună cu fratele său, avocatul Gogu Negulescu, editează la Chicago revista „Romania” și publică articole în ziarul The New York Times. Din conferințele pe care le susține la universități americane și din activitatea „Asociației de ajutor de război” pe care o conduce, trimite sume importante în țară în vederea procurării de ajutoare și medicamente pentru Crucea Roșie Română. În anii care urmează după întoarcerea în țară, Paul Negulescu susține o serie de conferințe seara, după programul zilnic curent, la Ateneul Român, despre „Organizațiile românești din America”, devenind și membru în consiliul director

al Societății Amicii Statelor Unite, prezidate de guvernatorul din acea vreme al Băncii Naționale, Mihai Oromolu.

De asemenea, în plan particular, a întreprins o activitate economică aparte, fiind proprietar și concesionar de terenuri, totodată și președinte al Asociației proprietarilor de terenuri petrolifere din Prahova. A fost membru fondator alături de, printre alții, Aristide Blank al publicației *Curierul Judiciar* și membru în consiliul de administrație al acesteia, precum și membru în consiliul de administrație al societății Laromet sau în altele pe care le-am putea încadra astăzi în sintagma întreprinderi publice. A fost, de asemenea, vicepreședinte al Băncii Creditul Social și președinte al Băncii Muntenia.

Se stinge din viață la 6 mai 1946, la vârsta de 72 de ani, fiind înmormântat de soția Ecaterina și fiul supraviețuitor Paul, în cripta familiei din Cimitirul Belu, celălalt băiat al profesorului Negulescu, Dan, decedând într-un tragic accident montan în anul 1928, în timp ce profesorul era plecat din țară să susțină o conferință la Viena. În memoria lui, fost student al Facultății de Drept a Universității București și tânăr membru al Institutului de Științe Administrative, profesorul Negulescu a instituit o bursă pentru recompensarea lucrărilor cele mai valoroase ale studenților și doctoranzilor universității.

Opera profesorului Paul Negulescu reprezintă un izvor doctrinar, bibliografic și documentar pentru cursurile și manualele contemporane de drept administrativ, drept constituțional, știința administrației ș.a. Activitatea Institutului întemeiat de profesorul Paul Negulescu a fost continuată de Institutul de Științe Administrative (ISA) care astăzi îi poartă numele, reînființat la Sibiu în anul 1995 la inițiativa profesorului Antonie Iorgovan dimpreună cu un grup de cadre didactice universitare și practicieni ai dreptului și administrației din toate cele trei ramuri ale puterii publice: legislativă, executivă și judecătorească. Institutul organizează anual sesiuni de comunicări științifice, lansări de carte și idei în dezbateri pentru membrii comunității profesionale. Totodată, prin Legea nr. 246/2007 se creează Institutul de Drept Public și Științe Administrative al României (IDPSAR) care încă își așteaptă un imperativ pentru angajarea unor eforturi de punere în mișcare a activităților specifice, pentru realizarea obiectivelor sale și în considerarea dezideratelor și scopului fondării acestuia: acela de a perfecționa organizarea, funcționarea și conducerea administrației publice românești: eficient, eficace și economicos, toate subsumate principiului legalității.

Încheiem periplusul nostru de cunoaștere negulesciană prin redarea cu valoare simbolistică a unor rânduri scrise de profesor care au servit drept program de acțiune pentru activitățile Institutului și, într-o măsură considerabilă, valabile și astăzi: „La noi, ca și în alte țări, nu s-a cerut candidaților de a ocupa o funcțiune administrativă o cultură profesională. E curios de constatat că Statul a făcut școli comerciale pentru a da o cultură profesională tinerilor care ar voi să se ocupe de comerț; Statul a creat școli de meserii, școli de agricultură, dar nu a făcut nicio școală administrativă în care tinerii să capete serioase și temeinice cunoștințe de administrarea Statului, de diferitele servicii publice, să cunoască nevoile acestor servicii, să cunoască soluționarea inteligentă a problemelor administrative, conform și cu interesele Statului și cu respectarea drepturilor particularilor. În asemenea condițiuni, fără școli speciale, Statul în loc să-și recruteze un personal selecționat și capabil, îl recrutează la întâmplare și mai ales după considerațiuni politice. Ceva mai mult se organizează, se creează servicii publice fără nicio bază reală, după simple stăruințe. Acest personal nepregătit sau nesuficient pregătit se conduce de precedente, devine rutinar, funcționarul neavând siguranță în soluționarea ce voiește a da, amână, caută precedente. Și atunci din cauza aglomerării lucrărilor se înmulțește personalul, se înlocuiește adică *calitatea prin cantitate*”.

Revista de Drept Public (1926-1943): doctrină, instituție și tradiție în dreptul administrativ românesc interbelic

Prof. univ. dr. **Irina Moroianu ZLĂTESCU***
drd. **Codruța Elena MIHAILOVICI****

DOI: 10.62938/rdp.2025.4.01

Abstract

This study analyzes the historical and scientific significance of the Revista de Drept Public (Journal of Public Law), a landmark publication issued between 1926 and 1943 under the aegis of the Romanian Institute of Administrative Sciences. Founded and directed by Professor Paul Negulescu, the journal emerged as a foundational response to the structural needs of the Romanian state following the Great Union of 1918, aiming to unify disparate administrative systems and replace administrative empiricism with a rigorous scientific methodology.

The research employs the historical method, drawing extensively on the documentary fond of the Institute of Administrative Sciences (preserved by the National Archives of Romania) to highlight the institutional and editorial evolution of the publication. Furthermore, the study provides a comprehensive thematic synthesis of the journal's content for the entire 1926-1943 period, tracing the shift from programmatic doctrinal manifests to specialized technical analyses.

The analysis reveals the journal's dual role as both an institutional pillar and a doctrinal laboratory, functioning as a bridge between the Romanian academic elite and the international legal community. This international dimension is evidenced by collaborations with prestigious scholars. The thematic synthesis follows the journal's adaptation to the country's changing political landscape: from the early focus on decentralization and professionalization, to the complex debates on administrative litigation and urbanism, and finally to the challenges of the 1938 constitutional change and the exceptional circumstances of World War II.

Keywords: Public Law, Administrative Sciences, Paul Negulescu.

Apariția Revistei de Drept Public în anul 1926, sub egida Institutului de Științe Administrative din România, trebuie înțeleasă ca un moment fondator în evoluția dreptului public românesc interbelic. Publicația răspunde unei necesități structurale generate de transformările profunde ale statului român după Marea Unire din 1918, în condițiile în care extinderea teritorială a impus integrarea unor sisteme administrative

* Prof. univ. dr., membru titular la Academia Internațională de Drept Comparat – Haga, membru titular la Academia de Științe Juridice din România.

** Drd. SNSPA, arhivist-paleograf Arhivele Naționale ale României.

diferite și dezvoltarea unor mecanisme moderne de guvernare, mai ales dacă ne gândim că administrația publică este cel mai „provocator fenomen social”¹.

În acest context, revista a fost concepută conform viziunii profesorului Paul Negulescu, „părintele” Institutului, ca un instrument doctrinar menit să combată empirismul administrativ și să promoveze o abordare științifică a organizării statului. Prin tezele publicate, denunța explicit aplicarea improprie a principiilor dreptului privat în domeniul public, subliniind că prin această practică „soluțiile par străni, nu satisfac spiritului științific, slăbesc temelia edificiului social”, așa cum se arată în programul-manifest² al revistei publicat încă din primul număr. În același timp, revista își asuma misiunea de a contribui la formarea unei doctrine administrative coerente și la profesionalizarea funcției publice. Rigoarea programatică a publicației este sintetizată în manifestul său editorial amintit mai sus: „Misiunea principală a fost răspândirea cunoștințelor necesare și formarea unei doctrine administrative solide în România. (...) Dreptul public este foarte puțin studiat în România, motiv pentru care oamenii politici și judecătorii ajung adesea să rezolve problemele administrative în mod eronat (...)”.

Analiza revistei, care a apărut trimestrial (uneori fiind comasate numere într-o singură apariție), cu volume de „minim 10 coale tipografice”, timp de 18 ani, între 1926 și 1943, cu o singură sincopă în anul 1941 când, „din cauza războiului (...) a trebuit să-și întrerupă vremelnice apariția”³, relevă nu doar evoluția unei publicații, ci și dinamica unei întregi culturi juridice aflate în proces de modernizare, influențată atât de modelele occidentale, cât și de constrângerile politice interne.

1. Organizarea instituțională și rolul lui Paul Negulescu

Revista de Drept Public nu poate fi separată de Institutul de Științe Administrative, care a constituit cadrul său organizatoric și intelectual. Institutul reunea o elită diversă, formată din profesori universitari, miniștri, parlamentari și înalți funcționari, ceea ce reflectă caracterul interinstituțional al proiectului⁴. Figura centrală a acestei construcții a fost Paul Negulescu, profesor de drept administrativ și director al revistei. Rolul său a fost multiplu și decisiv: el a fost în același timp fondator, organizator, editor și autor principal. De altfel, nu trebuie să oitem experiența sa în domeniul fondării, organizării și editării unei publicații științifice. Astfel, în 1898-1902 înființează împreună cu G.G. Mironescu, I. Ghika, Iulian Teodorescu și alții Revista de Drept și Sociologie. Nu trebuie să uităm nici că, din 1919, când revista „Dreptul”, cea mai veche publicație juridică care există în zilele noastre și care fusese suspendată în timpul Primului Război Mondial, își

¹ V. Vedinaș, I.L. Vedinaș, *Administrația publică între exigențele profesionalizării și patimile politizării*, în *Un secol de științe administrative în România: de la pionierat la administrația viitorului* (E. Bălan, G. Varia, M. Văcărelu, D. Troanță eds), București, Ed. Universitară, 2026, p. 38.

² Revista de Drept Public nr. 1/1926, București, Ed. Cultura Națională, p. 5.

³ *Dare de seamă a Comitetului de Direcție asupra gestiunii pe exercițiul 1941* a Institutului Regal de Științe Administrative al României în Arhivele Naționale ale României, fond documentar *Școala superioară de documentare și științe administrative*, ds. 57, f. 2 (în continuare, citarea se va face direct la dosar și filă, sub forma: ANR, ds. ..., f. ...).

⁴ Despre înființarea, funcționarea și activitatea Institutului de Științe Administrative, a se vedea I.M. Zlătescu, C.E. Mihailovici, *Viziune și moștenire: Paul Negulescu și Institutul de Științe Administrative*, în E. Bălan, G. Varia, M. Văcărelu, D. Troanță eds, *op. cit.*, București, Ed. Universitară, 2026, pp. 15-37.